

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput XII. De Genetta, et Animali Zibethi.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

CAPUT XII.

De Genetta, et Animalis Zibethi.

Animalis, quod *Genettam* vocamus, nomen unde desumptum sit, ignoratur. Quidam, quia Hispanicum est, ab aliquo ibidem loco appellatum, credunt. Alii *catum Hispaniae*, quidam *genethocatum* vocant. Nonnulli *pantheram minorem* Oppiani opinantur. Minor est vulpecula. Corpus totum maculis nigris eleganter distinguitur, nam reliquum fuscum, vel cano fuscum permixtum est. Tota pellis molli et denso pilo et lanuginosa, non ingraturum odorem spirat. Reperitur in Hispania, et quidem circa aquosa loca, ut inde victum quaerant. Semimanica hiemalis ex illius pellibus constans, viginti quinque, immo triginta libris monetae Bononiensis venditur. *Animal Zibethi*, quod antiquis forte ignotum est, moderni Graeci *Zapetion*, Scaliger *catum zibethicum*, Ludovicus Romanus *selem zibethi*, alii *svettam* seu *ciuvettam*, et *catum silvestrem*, Gyllius pantherae genus, quae veteribus haec sola odorata ferebatur, Bellonius *hyenam veterum*, vocant. Armatur dentibus et pilis asperioribus. A capite ad initium caudae integrum hominis brachium adaequat, altitudo crurum usque ad pedes, ad trientem brachii reducitur. Magnitudinis fere est vulpinae, colore lupino maculis nigris resperso insignitur. Folliculum circa inguina gestat, in quo odoramentum Zibethum dictum, colligitur. Rondelctius addidit, rictu esse oblongo instar taxi, linguae non tam scabrae, ut felis. Reperiuntur in Pegu, regno Congitano, China, Cambaia, filivis Aethiopiae, quod apud Leonem Africanum legimus. Advehuntur et ex Aegypto, ubi copiosum partum enituntur. Ex Hispania in Italiam deferri, non male Gardanus scripsit. Delectatur crudis carnis et muribus silvestribus. Romae apud Cardinalem Galeottum carne pipionum alebatur. Comedit etiam dulciaria et oryzam cum ovis, in

China, lignum dulce, quod Comaron vocant, si id animal est, cuius Pigaffetta in itinero suo meminit. Adeo cicuratos Romae et Mantuae vidit Scaliger, ut innoxie supra humeros ab hominibus gestarentur. Consul Florentinorum Alexandriae adeo mitem habebat, ut cum hominibus colludens, nasum, aures, labra, dentes sine noxa apprehenderet. Ab ineunte aetate humano lacte educabatur. Excrementum, quod ex loculo circa extremam abdominis partem intra femora, cavernis et angustis instructo dimanat, primo est album, teste Fallopio, progressu temporis subluteum, tandem nigrescens. Primis diebus hoc odoramentum grave est, namque mirandum in modum ferit, concretum et aeri expositum, suavitatem gratissimam acquirit. Nonnulli sperma animalis esse voluerunt. Colligitur cochleari argenteo, aereo, vel corneo, singulo quoque die drachmae unius pondere. Maiorem zibethi copiam fundit, si, antequam colligas, virgula exagitetur, ut in iracundiam praeceps feratur. Alii sponte certo anni tempore incalescere, et liquorem odoriferum e genitali eiaculari scribunt. Collectum in vase corneo melius et diutius, quam alio servatur. Sunt quidam Ulyssipone nobiles, quorum ex zibetho reditus, ad mille et quingentos aureos ascendunt. *Vsum* tam in Medicina, quam alibi habet. In Colica affectione granum unum umbilico inungitur, pane calido supra posito. A Crollio in vertigine et apoplexia commendatur unguentum, cuius compositio nem et hic succus ingreditur, extremitatibus narium, temporibus, et vertici illitum. In uteri suffocationibus pudendo affricatur. Adulteratur felle bubulo, styrace liquida, et melle. Parantur ex eo pulveres Cyprii, saponis, aquae, olea, essentiae, suffitus, de quibus consule Ambrosinum.

Ambros.
Hist. Di-
git. l. 2.
c. 21.

Ambros.
Hist. Digi-
tar. l. 2. c.
22.
Scaliger.
Exerc.
111.

Rondelct.
Pharmac.
l. 3. c. 16.

Bellon.
obser. l. 2.
c. 20.

Maiol.
Colloq. 7.

CAPUT XIII.

De Lepore.

Isidor. O-
rigin. l. 12.
Varro. de
L. D. l. 3.
c. 12.
Nomen.
Descriptione
Plin. H. N.
l. 11. c. 37.
Zootom.
Democr.
p. 309.
Aristot. de
partibus
animal. l.
3. c. 15.
Locus.

Lepus Isidoro dicitur quasi Levi-
pes, ob currendi celeritatem,
vel quod mollissime propter villosos
pedes incedat, aliis ab Aeolibus
Boeotiis, qui antiqua voce animal
hoc, λέπορι indigitabant, descen-
dit. Dicitur autem ita quasi λείως
πορευόμενος, quod lubricus eat, nec fa-
cile sit eum apprehendere, aut reti-
nere. Scaliger tamen λιπόρις, et λι-
πόρις legit. Aliis Graecis dicitur λα-
γώς, λάγεις, λαγώς Atticis, λαγός
Ionibus, ut Eustathius docet. Vo-
catur et δασύπες, a pedum villositate,
δραμαλός, πτόξ, et ταχύνης, sine du-
bio, a cursus celeritate. Cretenses
Lepores κειήνας vocant. Albertus
Leporem, Trochum Aristotelis in-
terpretatus est. In descriptione non
est, quod immoremur. Caput ha-
bet breve et rotundum, collum an-
gustum, rotundum, molle, oblon-
gum, aures sublimes, scapulas re-
ctas et laxas, pectus non carnosum,
spinam teretem, ventrem depressum,
crura levia, quorum priora exiguo
intervallo distinguuntur, postero-
ra, infra genu instar literae Λ divari-
cantur, corpus denique totum flexi-
le. Interiores partes si spectes, cor
ipsi datum maximum, illis vero, qui
circa Briletum, Thermen, et in
Chersoneso ad Propontidem vagan-
tur, quique in Sycino agro circa Bol-
bam versantur, duplex iecur, seu
quod revera tale sit, seu quod adeo
fissum est, ut duplicati iecoris fa-
ciem repraesentet. Oculi sub angu-
lo anteriori cartilago latior est, ver-
miforme corpus cerebello postre-
mum, corpus concameratum in a-
liis non observatum, os auriculae
tenue pellucidumque, ut felis. Inter
animantia dentata, unicumque ven-
trem habentia, solus coagulum ob-
tinet. Reperiuntur passim, tam ca-
lidis, quam frigidis regionibus. Ex
Lybia albos delatos reliquit Pausa-
nias. In insula Indica Mazzua dicta,
tanta ipsorum copia, ut ab incolis

passim interimantur, si Ferdinando
Lopezio credimus. In Atho quo-
que monte tot, ut Ovidio in prover-
bium abierint. Incolunt tam culta,
quam inculta, ista tamen praecipue,
quae a venatotibus non frequenten-
tur. In Ithaca non esse, nec vivere
illatos prodidit Aristoteles. De vi-
tu leporum ita eleganter Bargeus:
Decerpunt lacti turgentia gramina
campi,

Et culmos segetum, et fibras tellu-
re repostas

Herbarum, et lento morsus in cor-
tice figunt.

Arboris, atque udos attondent un-
dique libros,

Nec parcunt strato pomorum, aut
glandis acervo,

Aut viciae, aut milio, aut procerae
frondibus ulmi,

Praecipue gratiae silvestria grami-
na menthae.

Quaeque colunt riguas inculta sy-
mbria valles,

Et vaga serpilli, et pulegi nobile
gramen

Percipiunt.

Commiscetur averfi, ut omnia ani-
mantia, quae retro urinam mittunt.
Solvuntur quocumque tempore anni
in libidinem, Xenophon tamen et
Pollux verno potissimum tempore
congruere statuunt. Post primum
congressum superfoetat, ut vere
Poeta scripserit,

Prolis amans, gignit foetus, la-
ctatque tenellos

Dumque superfoetat, dum pa-
rit, usque coit.

Non est ergo mirum, catulos prae-
gnantes in dissecto lepore inventos,
quod apud Aelianum legimus, nec
mirum, Astypalaeam ex geminis le-
poribus, tempore Antiochi Gona-
tae, brevi tempore, tot leporibus
fuisse refertam, ut intra annum spa-
tium, plures sex millibus caperen-
tur, ut apud Athenaeum legimus,
totamque Geronem Scarii maris in-
fulam

Ovid. l. 2.
de arte a-
mandi.

Arist. Hist.
A. l. 8. c. 29.
Vitis.

Bargeus
Cynaget.
l. 3.

Generatio.

Athen. Di-
pno. l. 9.